

ВОЛЕЙБОЛ – ОЛІМПІЙСЬКИЙ ВИД СПОРТУ

Мельник Руслан,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Науковий керівник: Сотник Жанна,

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
завідувач кафедри фізичної культури і спорту
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Анотація. Волейбол є одним із найпопулярніших олімпійських видів спорту у світі, який поєднує високий рівень фізичної підготовки, технічної майстерності та командної взаємодії. Від моменту включення до програми Олімпійських ігор у 1964 році волейбол постійно розвивається, удосконалюються правила гри, методики підготовки спортсменів та організація міжнародних змагань. Значну роль у розвитку сучасного волейболу відіграють міжнародні федерації, спортивні школи та професійні клуби. Особливої актуальності набуває дослідження розвитку волейболу в Україні, досягнень українських спортсменів і перспектив подальшого розвитку цього виду спорту в сучасних умовах.

Ключові слова: волейбол, Олімпійські ігри, досягнення, перспективи.

Abstract. Volleyball is one of the most popular Olympic sports in the world, combining a high level of physical fitness, technical skill, and team interaction. Since its inclusion in the Olympic Games program in 1964, volleyball has been constantly evolving, with game rules, athlete training methodologies, and the organization of international competitions being improved. International federations, sports schools, and professional clubs play a significant role in the development of modern volleyball. Researching the development of volleyball in Ukraine, the achievements of Ukrainian athletes, and the prospects for the further development of this sport in modern conditions is gaining particular relevance.

Keywords: volleyball, Olympic Games, achievements, prospects.

Волейбол – це один із наймасовіших і найдинамічніших видів спорту, який користується великою популярністю серед молоді та професійних спортсменів у всьому світі. Цей вид спорту поєднує в собі швидкість,

координацію рухів, витривалість, силу та командну взаємодію. Завдяки доступності та видовищності волейбол став невід'ємною складовою міжнародного спортивного руху та важливою частиною програми сучасних Олімпійських ігор [2; 5].

Мета дослідження: аналіз розвитку волейболу як олімпійського виду спорту, визначення його ролі у світовому спорті та дослідження досягнень українських спортсменів.

Завдання дослідження:

1. Дослідити історію становлення волейболу як олімпійського виду спорту.

2. Проаналізувати досягнення українських волейболістів на міжнародній арені.

3. Визначити перспективи розвитку волейболу в Україні.

Волейбол був створений у 1895 році американським викладачем фізичного виховання Вільямом Морганом як гра для розвитку фізичних якостей та активного відпочинку. Спочатку новий вид спорту мав назву «мінтонет», однак згодом отримав сучасну назву «волейбол», що означає «гра з м'ячем у повітрі» [1, с. 14].

Упродовж XX століття волейбол активно поширювався у світі, а у 1947 році була створена Міжнародна федерація волейболу (Fédération Internationale de Volleyball – FIVB), яка стала головним органом управління цим видом спорту. Основними напрямками діяльності федерації стали: організація міжнародних змагань; уніфікація правил гри; розвиток суддівства; популяризація волейболу серед молоді; підвищення рівня професійної підготовки тренерів та спортсменів [5].

Офіційно волейбол був включений до програми Олімпійських ігор у 1964 році в Токію. Саме з цього часу він став одним із найпопулярніших командних видів спорту на Олімпіадах. Першими олімпійськими чемпіонами стали чоловіча збірна СРСР та жіноча збірна Японії [3].

З кожною Олімпіадою рівень конкуренції у волейболі постійно зростає. Якщо у другій половині XX століття лідерами були СРСР, Японія та Польща, то у сучасному волейболі провідні позиції займають Бразилія, США, Італія, Франція, Сербія та інші країни.

Сьогодні до програми Олімпійських ігор входять: класичний волейбол серед чоловіків; класичний волейбол серед жінок; пляжний волейбол серед чоловіків; пляжний волейбол серед жінок.

Особливої популярності набув пляжний волейбол, який був офіційно включений до програми Олімпійських ігор у 1996 році в Атланті. Цей різновид гри став видовищним та комерційно успішним напрямом розвитку волейболу [4].

Волейбол є одним із найбільш технічно складних командних видів спорту. Підготовка спортсменів передбачає розвиток: швидко-силових

якостей; координації рухів; стрибучості; спеціальної витривалості; тактичного мислення; психологічної стійкості.

Важливе значення має також взаємодія між гравцями команди, оскільки результат гри значною мірою залежить від колективних дій спортсменів.

В Україні волейбол має багаторічні традиції та активно розвивається на різних рівнях – від дитячо-юнацьких спортивних шкіл до професійних клубів і національних збірних команд.

До 1992 року українська волейбольна школа була ключовим донором для радянських збірних. Загалом 14 українських волейболістів стали олімпійськими чемпіонами.

Токіо 1964: золото виграли видатний харків'янин Юрій Поярков, Юрій Венгеровський та одесит Едуард Сибіряков.

Мехіко 1968: став тріумфом українського волейболу. Тоді золоті медалі у складі збірної вибороли одразу 7 українців: Юрій Поярков, Василь Матушеvas, Володимир Беляєв, Євген Лапинський, Віктор Михальчук, Володимир Іванов та Борис Терещук.

Мюнхен 1972: Юрій Поярков та Євген Лапинський додали до своєї колекції олімпійську бронзу.

Москва 1980: золото завоювали легендарні українські гравці Олег Молібога, Федір Лащонов та Володимир Чернишов

Після здобуття незалежності Україна сформувала власну систему розвитку волейболу, яка включає: діяльність Федерації волейболу України; розвиток ДЮОШ та спортивних клубів; проведення чемпіонатів України; участь національних збірних у міжнародних турнірах; підготовку спортивного резерву.

Українські волейболісти неодноразово представляли державу на міжнародному рівні та демонстрували високі результати у європейських і світових змаганнях. Значний внесок у розвиток українського волейболу зробили такі спортсмени та тренери, як Юрій Філіпов, Олег Плотницький, Сергій Євстратов, Інна Молодцова та інші.

За всю історію незалежності України лише жіноча національна збірна з волейболу один раз пробилася на Олімпійські ігри, посівши 11-те місце в 1996 році. Водночас український волейбол має колосальну олімпійську історію: у складі збірних СРСР українські гравці завоювали десятки золотих нагород, а в сучасну епоху збірні активно борються на етапах кваліфікації.

Жіноча збірна України в Атланта у 1996 посіла 11-те місце. Це єдиний вихід української класичної волейбольної збірної на Олімпійські ігри. Команда потрапила до складної групи і не змогла вийти у плей-оф, але сам факт виходу став історичним досягненням. Чоловіча збірна України не брала участі у фінальних турнірах Олімпіад. Найближче до мети команда

підійшла під час відбору на Олімпіаду-2024, коли вперше в історії грала у фінальному ліцензійному турнірі і посіла 6-те місце у своїй кваліфікаційній групі пул А. У пляжному волейболі українські пари, як чоловічі, так і жіночі команди ще жодного разу не проходили сито олімпійської кваліфікації та не виступали у фінальній частині Ігор.

На сучасному етапі розвитку волейболу в Україні особлива увага приділяється: удосконаленню тренувального процесу; розвитку молодіжного спорту; популяризації волейболу серед учнівської та студентської молоді; міжнародній співпраці; використанню сучасних технологій аналізу гри.

Попри складні соціально-економічні умови та наслідки війни, український волейбол продовжує розвиватися. Спортсмени беруть участь у міжнародних турнірах, представляють Україну на європейських аренах та демонструють високий рівень спортивної майстерності.

Основними проблемами розвитку волейболу в Україні залишаються: недостатнє фінансування спортивної інфраструктури; обмежене матеріально-технічне забезпечення; нестача сучасних спортивних залів; труднощі організації змагань в умовах воєнного стану.

Разом із тим, перспективи розвитку волейболу в Україні залишаються позитивними. Основними напрямками подальшого розвитку є: підтримка дитячо-юнацького спорту; підготовка молодих тренерів; розвиток студентського волейболу; популяризація здорового способу життя; інтеграція сучасних методик спортивної підготовки.

Будучи майбутнім фахівцем у галузі фізичної культури і спорту, вважаю, що волейбол є не лише ефективним засобом фізичного розвитку, але й важливим фактором виховання командного духу, дисципліни, відповідальності та психологічної стійкості молоді.

Волейбол сьогодні є одним із провідних олімпійських видів спорту, який продовжує активно розвиватися у світі та в Україні. Його популярність пояснюється доступністю, видовищністю та великим виховним значенням. Подальший розвиток волейболу залежить від підтримки спортивної галузі, розвитку дитячо-юнацького спорту та впровадження сучасних підходів до підготовки спортсменів.

У ході дослідження встановлено, що волейбол пройшов тривалий шлях розвитку від рекреаційної гри до одного з найпопулярніших олімпійських видів спорту світу. Включення волейболу до програми Олімпійських ігор у 1964 році сприяло його міжнародній популяризації, удосконаленню правил гри, розвитку професійного суддівства та зростанню рівня спортивної конкуренції. Значний внесок у розвиток волейболу зробила Міжнародна федерація волейболу (FIVB), яка забезпечила стандартизацію та глобальний розвиток цього виду спорту.

Проаналізувати досягнення українських волейболістів на міжнародній арені.

Дослідження показало, що українські волейболісти та тренери зробили вагомий внесок у розвиток світового волейболу та неодноразово демонстрували високі результати на міжнародних змаганнях. Участь українських спортсменів у чемпіонатах Європи, світу та міжнародних клубних турнірах підтверджує високий рівень підготовки національної школи волейболу. Незважаючи на складні умови сьогодення, українські команди продовжують гідно представляти державу на міжнародній спортивній арені.

Встановлено, що перспективи розвитку волейболу в Україні залишаються позитивними за умови належної підтримки держави, спортивних федерацій та громадських організацій. Подальший розвиток цього виду спорту пов'язаний із модернізацією спортивної інфраструктури, підготовкою молодих тренерів, підтримкою дитячо-юнацького спорту та впровадженням сучасних технологій у тренувальний процес. Важливим напрямом також є популяризація волейболу серед молоді як ефективного засобу фізичного виховання, формування командної взаємодії та здорового способу життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гамалій В. В. Волейбол: навчальний посібник. Київ : Олімпійська література, 2018. 224 с. С. 14–27.
2. Платонов В. М. Сучасна система спортивного тренування. Київ : Перша друкарня, 2020. 704 с. С. 412–430.
3. Енциклопедія Олімпійського спорту України / за ред. В. М. Платонова. Київ : Олімпійська література, 2005. 463 с. С. 96–101.
4. Beach Volleyball History. Fédération Internationale de Volleyball. URL: FIVB Official Website (дата доступу: 08.05.2026).
5. History of Volleyball. Fédération Internationale de Volleyball. URL: FIVB History (дата доступу: 08.05.2026).